

УДК 347.672:341.954

ХОРОША Т. С.,

аспірант

**Інституту держави і права імені В. М. Корецького
Національної академії наук України**

МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ ЯК ЗАСІБ РЕГУЛЮВАННЯ СПАДКОВИХ ВІДНОСИН З ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ

Анотація. У статті розглядається сучасний стан застосування міжнародних договорів як засобу регулювання спадкових відносин з іноземним елементом. Проведено аналіз міжнародно-правового регулювання спадкових відносин з іноземним елементом, надано перелік і коротку характеристику міжнародних договорів, у тому числі за участю України, проаналізовано чинне колізійне українське законодавство в цій сфері.

Ключові слова: міжнародні договори, спадкування, правове регулювання, міжнародні договори в галузі спадкування, колізія права в галузі спадкування.

Постановка проблеми. У процесі життя кожен громадянин є учасником різноманітних правовідносин (цивільних, сімейних, трудових, податкових, адміністративних тощо). У кожному правовідношенні він виступає управомоченою або зобов'язаною стороною (кредитором або боржником). Смерть громадянина є підставою припинення багатьох правовідносин за його участю (сімейних, трудових, деяких цивільних, публічних) і може зумовлювати правовідносини за участю його колишніх членів сім'ї. Отже, норми спадкового законодавства регулюють суспільні відносини, що забезпечують універсальність правонаступництва в разі смерті громадянина.

У свою чергу спадкові правовідносини з іноземним елементом є найцікавішими для визначення стану їх урегульованості, відповідності такого регулювання інтересам учасників спадкових правовідносин з іноземним елементом та суспільства не лише вітчизняного спадкового права, а й спадкового права іноземних держав. Їх вивченню останнім часом присвячується значна увага науковців. Ці правовідносини розкриваються не лише на шпальтах відповідних розділів підручників, а й у дисертаційних дослідженнях. У них аналізуються окремі аспекти цього питання, зокрема правова природа, місце серед інших цивільно-правових відносин, підстави виникнення, особливості розвитку й припинення, зміст і специфіка суб'єк-

тного складу, а також сучасні теорії та концептуальні підходи до розуміння спадкових правовідносин, правове регулювання спадкових правовідносин.

Правила регулювання міжнародних приватноправових відносин, у тому числі спадкових, ускладнених іноземним елементом, знаходять вияв і закріплюються переважно в міжнародних конвенціях, а також у багатосторонніх та двосторонніх договорах про правову допомогу в цивільних і сімейних справах. А тому дослідження міжнародних договорів як засобу регулювання спадкових відносин з іноземним елементом є актуальним завданням, вирішення якого має сприяти всебічному науковому розгляду проблем міжнародного спадкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З наукової та практичної позицій спадкові відносини в міжнародному приватному праві важливі саме тому, що вони найтісніше пов'язуються з реалізацією права власності, що у свою чергу є певною правовою гарантією економічних прав людини й громадянина. Власність має виняткове значення не лише для суспільства в цілому, а й для заповідача та тих осіб, у руках яких буде зосереджуватись майно, що належало спадкодавцеві на праві власності. Тому питання спадкових відносин з іноземним складом у науковому й практичному аспекті розроблялись, а останнім часом досліджуються дуже активно.

Можна стверджувати, що осмислення спадкування з іноземним елементом в українській науковій думці переживає певний підйом. Початок цього процесу було покладено в перших працях загальнонавчаних фахівців із міжнародного приватного права, які сформуливали своє розуміння окресленої проблеми (наприклад, І.С. Перетерський, С.Б. Крилов, Л.А. Лунц, В.М. Корецький). Саме в їх роботах уперше в радянській науці міжнародного приватного права було сформульовано принципові питання спадкових відносин із наявністю іноземного елемента, способи вирішення колізійних питань, основні принципи вибору застосовуваного права, конфлікту кваліфікацій, зворотного відсилання тощо. Однак, незважаючи на всю значущість сформульованих ними питань, це були лише перші кроки.

У розробку сучасних підходів концепції спадкових відносин у міжнародному приватному праві великий внесок зробили вчені, які активно працюють у галузі міжнародного приватного права: В.В. Васильченко, Ю.О. Заїка, О.О. Кармаза, О.І. Купріянова, Д.М. Курдельчук, М.В. Ніконова, С.Я. Фурса, Є.І. Фурса та інші.

Однак варто зазначити, що наукові праці, безпосередньо присвячені міжнародним договорам як засобу регулювання спадкових відносин з іноземним елементом, останнім часом не публікувались, а отже, специфіка міжнародно-правового регулювання спадкових відносин з іноземним елементом залишається невирішеною проблемою.

Метою статті є комплексний аналіз існуючих позицій учених щодо особливостей міжнародно-правового регулювання спадкових відносин з іноземним елементом, а також визначення й характеристика основних міжнародних договорів у цій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Свою незалежність Україна набула в 1991 р. [1] та як незалежна, суверенна, демократична, правова держава виступила на міжнародній арені як самостійний суб'єкт міжнародного права. У міжнародному праві відносини між державами, суверенами регулюються за допомогою міжнародних договорів.

Норми міжнародних договорів регулюють не лише міждержавні відносини, а й відносини, що виникають між фізичними та юридичними особами держав, які підписали міжнародний договір. Міжнародний договір є джерелом міжнародного приватного права. Незважаючи на те, що держава від свого імені підписує міжнародні договори, договори, що стосуються саме приватноправових відносин, та бере на себе зобов'язання суворо виконувати ці зобов'язання, такі договори адресуються не державі, а її національним органам, фізичним і юридичним особам, тобто учасникам цивільно-правових відносин.

Варто зазначити, що сьогодні діють численні міжнародні договори та договори, які стосуються саме сфери міжнародного приватного права, наприклад договори, що діють у сфері торгівлі, інвестицій, транспорту, а також договори, що регулюють цивільні, сімейні, трудові відносини.

Міжнародний договір, як було зазначено, є джерелом міжнародного приватного права. Як правило, до того, як застосувати норми національного (внутрішнього) законодавства конкретної країни (наприклад, до спадкових відносин), необхідно впевнитись у наявності будь-якого міжнародного договору, оскільки норми міжнародного договору мають пріоритет щодо норм національного законодавства.

В українському законодавстві принцип вирішення конфліктів між нормами національного й міжнародного права вирішується на конституційному рівні. Так, у ст. 9 Конституції України вказано: «Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України» [2]. Зауважимо, що аналогічне положення міститься в конституціях інших країн пострадянського простору.

В українському законодавстві, згідно з п. 2 ст. 2 Закону України «Про міжнародні договори України» [3], під міжнародним договором розуміється укладений у письмовій формі з іноземною державою або іншим суб'єктом міжнародного права договір, який регулюється міжнародним правом, незалежно від того, міститься договір в одному чи декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування (договір, угода, конвенція, пакт, протокол тощо).

Міжнародний договір є досить ефективним засобом правового регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом. У міжнародних договорах, угодах, крім матеріально-правових і процесуальних норм, можуть встановлюватись також відсильні норми, тобто ко-

лізійні норми. Як справедливо зазначено в літературі, центр ваги міжнародно-правового договірної формування колізійних норм лежить у таких галузях, як права людини, сімейне й спадкове право, трудове право, деліктні зобов'язання, право власності [12, с. 371].

Складність регламентації зазначених відносин пов'язується з тією обставиною, що правові норми, наприклад, у сфері спадкування, досі перебувають під сильним впливом національних, культурних і релігійних традицій конкретної країни. Цей фактор, звичайно, безпосередньо впливає та в деякому сенсі гальмує процес одностайного правового регулювання зазначених відносин.

Так, важливу роль у регламентації приватноправових відносин з іноземним елементом відіграють універсальні міжнародні договори у вигляді конвенцій. Метою останніх є уніфікація правових норм на міжнародному рівні, пошук однакового регулювання в міжнародному цивільному обороті. У сфері спадкування кількість універсальних міжнародних конвенцій є невеликою. Проаналізуємо основні з них.

Гаазька конвенція про колізії законів, які стосуються форми заповідальних розпоряджень, від 5 жовтня 1961 р. [4] фактично розглядає всі можливі види колізійних прив'язок, що регламентують форму заповіту. У ній закріплюються декілька колізійних прив'язок щодо форми заповіту та інших заповідальних розпоряджень. Ця конвенція спрямовується на забезпечення дійсності заповідальних розпоряджень у міжнародному обороті. У міжнародній практиці часто виникають ситуації, пов'язані з визнанням дійсності заповіту, складеного заповідачем, і застосовного права до спадкування. Інакше кажучи, заповіт складено або скасовано за правом однієї країни, а до спадщини застосовується право іншої країни.

Залежно від конкретних обставин Гаазька конвенція про колізії законів, які стосуються форми заповідальних розпоряджень, передбачає можливість застосування особистого закону або у формі національного закону, або закону місця проживання. Ця конвенція допускає, що правопорядок у країні постійного місцезнаходження нерухомого майна, яке виступає предметом спадкування, також може виявитись компетентним, хоча вона передбачає й інші варіанти вибору права. Зокрема, допускається застосування правопорядку тієї країни, з якою в особи є найбільш тісний зв'язок. Застосування колізійних норм у Гаазькій конвенції про колізії законів, які стосуються форми заповідальних розпоряджень, не вимагає взаємності. Україна приєдналась до цієї конвенції з деякими застереженнями.

Конвенція, що передбачає єдиний закон про форму міжнародного заповіту, від 26 жовтня 1973 р. [5] (далі – Вашингтонська конвенція) складається з типового закону про форму міжнародного заповіту. Згідно зі ст. 1 Уніфікованого закону заповіт є дійсним щодо форми, зокрема, незалежно від місця його вчинення, місцезнаходження активів і громадянства, місця проживання та місця перебування спадкодавця, якщо він вчиняється у формі міжнародного заповіту.

У типовому законі передбачено, що закон не застосовується до форми заповідальних розпоряджень, вчинених двома або більше особами в одному документі (ст. 2), заповіт має бути вчинено в письмовій формі та підписано особисто спадкодавцем, його може бути виконано будь-якою мовою, написано від руки або за допомогою будь-яких засобів (ст. 3).

Згідно зі ст. 4 спадкодавець у присутності двох свідків та особи, уповноваженої засвідчити акт, проголошує, що зазначений документ є його заповітом, зміст якого він знає. Крім цього, заповідач не має повідомляти свідкам або уповноваженій особі про зміст заповіту.

Зауважимо, що Вашингтонська конвенція не порушує національне законодавство договірної сторони та надає заповідачу максимальні гарантії щодо його волевиявлення. Таким чином, обравши цю форму, заповідач може бути впевнений у тому, що заповіт буде визнано дійсним у всіх країнах – учасницях Вашингтонської конвенції.

Розглянута конвенція також регламентує необхідність власноручного виконання й підписання заповіту спадкодавцем. При цьому спадкодавцеві ставиться в обов'язок заявити про це двом свідкам та уповноваженій особі. У разі, якщо спадкодавець не в змозі підписати заповіт, він повідомляє про це уповноважену особу (про що робиться запис у заповіті) і вказує, хто підпише документ від його імені. При цьому спадкодавець керується нормами тієї країни, на території якої діє відповідна уповноважена особа. На сьогодні Україна не є учасницею цієї конвенції.

Вашингтонська конвенція являє собою серйозну гарантію принципу свободи заповіту, більше того, створює умови для справедливого скасування або зміни вже вчиненого заповіту. Однак цей договір не в змозі вплинути на хід подій, які часто мають проблемний характер і настають уже після вступу заповіту в силу [11, с. 85]. Тому пропонується розглядати цей документ у сукупності з іншим договором – Гаазькою конвенцією з міжнародного управління майном померлих від 2 жовтня 1973 р.

Гаазька конвенція щодо міжнародного управління майном померлих осіб від 2 жовтня 1973 р. [6] складається із 46 статей, де ст. 1 передбачає встановлення міжнародного сертифіката, що визначає особу чи осіб, уповноважених управляти рухомим майном померлої особи, і вказує її або їх повноваження.

Згідно зі ст. 2 цієї конвенції сертифікат складається компетентним органом у державі звичайного проживання померлого. Допускається застосування права тієї країни, громадянство якої мав померлий, для цього держава його громадянства та країна його проживання повинні зробити спільну заяву (ст. 3).

У цілому така свобода дій лише сприяє ефективній реалізації положень Гаазької конвенції щодо міжнародного управління майном померлих осіб, оскільки країни-учасниці не зобов'язані створювати певний новий орган, а можуть доручити оформлення міжнародних сертифікатів тим дер-

жавним органам або самозайнятій професійній особі, які вже виконують аналогічні функції у сфері спадкування (наприклад, нотаріусам).

Зазвичай для визначення власника міжнародного сертифіката та його повноважень компетентний орган застосовує своє внутрішнє право. Таке колізійне правило максимально спрощує на практиці процес видачі сертифіката, оскільки компетентний орган використовує винятково національні норми своєї держави.

Водночас Гаазька конвенція щодо міжнародного управління майном померлих осіб передбачає також два випадки, за наявності яких уповноважений орган має право скористатися законом «*lex patria*» та визначити керуючих спадкового майна відповідно до внутрішнього законодавства країни, громадянином якої є спадкодавець:

1) якщо держави як звичайного місця проживання, так і громадянства померлого зробили про це відповідні застереження;

2) якщо лише держава громадянства померлого зробила відповідне застереження про застосування свого внутрішнього законодавства та якщо спадкодавець проживав у країні, де оформлюється сертифікат (тобто в країні звичайного місця проживання) менше 5 років до моменту смерті.

Зазначимо, що Україна не приєдналась до цієї конвенції.

Гаазька конвенція про право, що застосовується до майна, розпорядження яким здійснюється на засадах довірчої власності, і про його визнання від 1 липня 1985 р. [7], згідно зі ст. 6 якої особі, яка передає успадковане майно, рекомендується самостійно обрати право та сформулювати мотиви свого вибору в спеціально підготовленому акті. Якщо вибір права не відбувся, діють положення тієї правової системи, з якою спадкування довірчої власності найтісніше пов'язується [10, с. 529]. Для встановлення такого правового зв'язку конвенція пропонує вдатись або до законодавства тієї країни, на території якої діє довірчий власник успадкованого майна, або до законодавства держави, у межах якої перебуває центр управління трастом, фондом тощо (ст. 7). До цієї конвенції Україна не приєдналась.

Перелік універсальних багатосторонніх договорів, що діють у сфері спадкування, завершує *Конвенція про право, що підлягає застосуванню до спадкування нерухомого майна* (підписана в Гаазі 1 серпня 1989 р.) [8]. Цей документ мало відрізняється від Гаазької конвенції про колізії законів, які стосуються форми заповідальних розпоряджень, 1961 р. Він також надає можливість вибору права найбільш тісного зв'язку для регламентації правовідносин у сфері спадкування нерухомого майна.

Юридичне оформлення такого вибору здійснюється за допомогою відповідної заяви. Форма заяви та її зміст визначаються за законами тієї країни, у якій вона складається, не відкидаючи також застосування права держави за принципом тісного зв'язку. Водночас розглянута конвенція вказує, що застосування законів держави, з якою особа – учасник правовідносин підтримує реальний зв'язок, можливе лише тоді, коли право цієї держави не вказує, якими саме нормативними актами варто керуватися.

Конвенція про право, що підлягає застосуванню до спадкування нерухомого майна, наділяється також специфічними властивостями. Зокрема, у ній затверджено, що представлені колізійні принципи покликані встановлювати дійсність договору щодо спадкоємства як особливого документа, який визначає, коли виникають права на спадщину, як вони змінюються або припиняються (ст. ст. 9–12).

На пострадянському просторі питання міжнародних спадкових відносин також отримали правове регулювання.

У межах Співдружності Незалежних Держав (далі – СНД) однією з важливих конвенцій, що регулюють спадкові відносини, є Конвенція про правову допомогу та правові відносини в цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22 січня 1993 р. [9]. Як відомо, Україна є учасницею цієї конвенції, яка надає можливість на регіональному рівні врегулювати приватноправові питання міжнародного характеру, забезпечуючи правову базу для учасниць – держав СНД.

Питанням успадкування в Конвенції про правову допомогу та правові відносини в цивільних, сімейних і кримінальних справах присвячено декілька положень (ст. ст. 44–50). Згідно зі ст. 44 цієї конвенції громадяни договірних сторін можуть успадковувати на території інших договірних сторін майно чи права за законом або за заповітом на рівних умовах і в тому ж обсязі, як громадяни цієї договірної сторони. Із цього положення постає, що для громадян країн – учасниць конвенції в повному обсязі забезпечується правовий захист їх спадкових прав, під час спадкування не ставиться питання про взаємність, діє принцип рівності незалежно від місця проживання або місця знаходження успадкованого майна. Крім колізійних питань спадкування, у Конвенції про правову допомогу та правові відносини в цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. міститься правило визначення юрисдикції судів за спадковими справами.

Варто зазначити, що прийняття Мінської конвенції ознаменувало створення єдиного уніфікованого підходу держав – членів СНД в регулюванні питань міжнародного приватного права, важливе місце серед яких належить спадковим відносинам.

Однак наявність у межах СНД конвенцій про правову допомогу та правові відносини не применшує значущість двосторонніх договорів аналогічної спрямованості, укладених між різними державами – учасницями СНД (наприклад, між Україною та Республікою Грузія), оскільки саме двосторонні договори деталізують конкретну правову допомогу з огляду на конкретику існуючих відносин між відповідними країнами.

Цінність таких договорів пояснюється декількома причинами:

– вони регламентують один із базових принципів регулювання спадкових правовідносин – принцип зрівнювання в правах;

– досліджувані договори в більшості випадків визначають право країни, яка компетентна визначати порядок спадкування рухомого й нерухомого майна. Щодо рухомого майна договори про правову допомогу

дотримуються правила, що порядок спадкування визначається за законодавством тієї країни, на території якої спадкодавець мав останнє постійне місце проживання;

– договори про надання правової допомоги та правові відносини в цивільних, сімейних і кримінальних справах визначають компетентний правопорядок, який регламентує форму заповіту;

– досліджувані договори регулюють порядок провадження в справах про спадкування, де зазвичай вказується, що провадження в таких справах ведуть установи тієї договірної країни, на території якої перебуває нерухоме майно, що є предметом спору;

– такі договори передбачають, що органи однієї договірної держави зобов'язані вжити весь передбачений національним законодавством комплекс заходів з охорони успадкованого майна.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши міжнародні договори у сфері спадкування, зауважимо, що Україна не є учасницею всіх наведених міжнародних конвенцій, оскільки вона приєдналась лише до однієї з них. На нашу думку, приєднання України до деяких із зазначених конвенцій у майбутньому може створити досить міцну платформу для забезпечення правової бази під час регулювання відносин зі спадкування з країнами – учасницями конвенцій. Також можна зробити висновок про те, що правове регулювання спадкування в міжнародному приватному праві як за допомогою міжнародних договорів, так і за допомогою внутрішнього законодавства не справляється з усім обсягом колізійних питань, які виникають у цій сфері, що безумовно залишає істотний простір для подальших наукових пошуків.

У межах проведеного аналізу варто зазначити про недостатньо налагоджену систему інформування між державами з питань міжнародного спадкування. Усе це змушує замислитись над питанням щодо активізації двосторонніх відносин між державами з метою встановлення гармонійного правового регулювання спадкування та насамперед із питань спадкування з іноземним елементом. Мова має йти насамперед про спрощення взаємовідносин нотаріусів, країн міжнародного нотаріату щодо ведення спадкових справ з іноземним елементом. Насамкінець варто зазначити, що Україна, як і країни, у яких спадкові справи ведуть нотаріуси, перебуває в орбіті романо-германської правової сім'ї. Це змушує замислитись над створенням спрощеної системи спадкових відносин із країнами, у яких проживає велика кількість українського населення, і розвернути більш активне договірне співробітництво в цьому напрямі.

Література:

1. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. № 55-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.
2. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

3. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – Ст. 540.
4. Конвенція про колізії законів, які стосуються форми заповітів, від 5 жовтня 1961 р. // Офіційний вісник України. – 2011. – № 37. – Ст. 1554.
5. Конвенция, предусматривающая единообразный закон о форме международного завещания, от 26 октября 1973 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
6. Конвенция относительно международного управления имуществом умерших лиц [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_924/conv/print1389889140133469.
7. Convention of 1 July 1985 on the Law Applicable to Trusts and on their Recognition [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=59>.
8. Гагская конвенция о праве, подлежащем применению к наследованию недвижимого имущества, 1989 г. // Международное частное право : в 2 кн. / авторы-сост. Н.Ю. Ерпылева, М.Б. Касенова. – М. : Омега-Л, 2008. – С. 225–234.
9. Мінська конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22 січня 1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_009?nreg=997_009&find=1&text=%F1%EF%E0%E4%EA&x=-888&y=-20145.
10. Международное частное право : [учебник] / [Л.П. Ануфриева, К.А. Бекашев, Г.К. Дмитриева и др.] ; отв. ред. Г.К. Дмитриева. – 2-е вид., перероб. і доп. – М. : ТК «Велби», Изд-во «Проспект». – 688 с.
11. Слабошпицька У.О. Особливості функціонування інституту міжнародного сертифікату з управління майном померлих осіб (Гаазька конвенція 1973 р.) / У.О. Слабошпицька // Журнал східноєвропейського права. – 2014. – № 8. – С. 83–89.
12. Толстых В.Л. Международное частное право: коллизионное регулирование / В.Л. Толстых. – СПб. : Изд-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 526 с.

Хороша Т. С. Международные договоры как способ регулирования наследственных отношений с иностранным элементом

Аннотация. В статье рассматривается современное состояние применения международных договоров как средства регулирования наследственных отношений с иностранным элементом. Проводится анализ международно-правового регулирования наследственных отношений с иностранным элементом, предоставляются перечень и краткая характеристика международных договоров, в том числе при участии Украины, анализируется действующее коллизионное украинское законодательство в данной сфере.

Ключевые слова: международные договоры, наследование, правовое регулирование, международные договоры в отрасли наследования, коллизия права в отрасли наследования.

Khorosha T. International agreements as a method of adjusting of inheritance relations with foreign element

Summary. In the article a contemporary state of international agreements application as an adjusting means of inheritance relations with foreign element is analyzed. The analysis of international legal adjusting of inheritance relations with a foreign element is conducted, a list and short description of international agreements are given, including with participation of Ukraine, current Ukrainian collision legislation in this sphere is analyzed. The inheritance legal relations with foreign element are the most interesting for determination of their regulation state not only in the national inheritance law but also in the inheritance law of the foreign states. Considerable attention of scientists is lately dedicated to their research. These legal relations open up not only in the columns of corresponding divisions of textbooks but also in numerous dissertation theses. Separate aspects are analyzed in those scientific works, in particular legal nature, place among other civil legal relations, grounds of origin, features of development and termination, maintenance and features of subject composition; modern theories and conceptual understanding of the inheritance legal relations; inheritance relations legal adjusting. The rules of adjusting international inheritance relations complicated by foreign element find their display and are mainly provided in the international conventions, multilateral and bilateral agreements on legal assistance in civil and family cases. Research of international agreements as a means of adjusting of inheritance relations with foreign element is an actual scientific task, the solution of which may provide a grounded scientific research of international inheritance problems.

Key words: international agreements, inheritance, legal adjusting, international agreements in the sphere of inheritance, collision of law in the sphere of inheritance.